

ESTER VOLGENS REMBRANDT

‘Kom ik om, dan kom ik om’

Anne Marijke Spijkerboer

Rembrandt heeft veel beelden en weinig woorden nagelaten. Grote voorgangers en opvolgers van hem, zoals Albrecht Dürer en Vincent van Gogh, schreven brieven, kunsttheorie en reisverslagen. Wat Rembrandt betreft moeten we het met zijn beeldend werk doen. Vandaar dat deze ets in de loop van de tijd verschillende toeschrijvingen heeft beleefd. Ze is voor Rembrandts vrouw Saskia gehouden, maar heeft ook lange tijd *De grote Joodse bruid* geheten (een andere kleinere ets met een vergelijkbaar thema heette *De kleine Joodse bruid*).

Een forse vrouw met lang, blond haar, dat als een kapmantel over haar schouders stroomt, zit zonder veel uitdrukking op haar gezicht voor zich uit te kijken. Ze poseert met een papieren rol stevig in haar hand gedrukt. In de tijd dat het nog om *De grote Joodse bruid* ging hield men dit voor het huwelijkscontract.

De vrouw zit alsof ze lange tijd in deze houding heeft geposeerd. De enige sterke uitdrukking komt van haar handen: de rechter klemt zich vast om de leuning van de stoel. De linker houdt de rol vast alsof hij elk moment weg kan vliegen. Het zal van het lange zitten komen, maar nu ze eenmaal Ester verbeeldt mogen we ook aan de spanning van de situatie in Susan denken. Haman mag alle Joden om zeep helpen en Esther zit doodalleen in haar paleis. Alles wat ze hoort is uit de tweede hand, via dienaressen en een hoveling. Mordechai vindt dat ze nu haar positie moet gebruiken om de Joden te redden, maar het is ook niet zeker of ze het er bij Ahasveros levend vanaf zal brengen. Ze zit als een rat in de val. Als je dat bij deze ets allemaal bedenkt, lees je vooral verstarring in haar gezicht en dan zijn haar handen klam en roerloos om leuning en papier (de wetrol met de opdracht tot de moordpartij) gevouwen. Ze is rijk en door haar postuur zeer present, maar totaal hulpeloos. Haar mooie fluwelen gewaad zal haar vooral in de weg zitten als ze probeert te vluchten. Mordechai heeft haar trouwens voorspeld en gedreigd dat ze niet aan de moordpartij zal ontsnappen. De ets is dan een still uit een film, waarin langzaam op haar wordt ingezoomd. Hoe lang zal ze zo gezeten hebben? Toch groeit er in haar hoofd een plan. ‘Kom ik om, dan kom ik om,’ zegt ze, staat op en gaat naar de koning.

Ets, 21,9 x 16,8 cm, vierde staat van vijf, 1635, Amsterdam, Rijksprentenkabinet

De ets *De grote Joodse Bruid* heeft verschillende toeschrijvingen beleefd. Anne Marijke Spijkerboer analyseert de ets met het verhaal van Esther in haar achterhoofd. Anne Marijke Spijkerboer is predikante en publicist.